

TRIGLAVA

LETO V.

7. januarja 1952

ŠTEV. 84.

SLOVENSKA DRŽAVA

V begunskem tisku se je preteklo leto večkrat razpravljalo o slovenski državi. Mnogi so se pri tem sklicevali na različne statistike in citate, navajali te ali one razloge za svoje stališče in končno izvajali svojske zaključke.

Mi zadevi nismo posvečali bogve kakšno pozornost. Morda so se nam nekateri čudili ali nam celo zamerili; če pa smo le kdaj zapisali tudi besedi "slovenska država", nas je kdo drug morda celo grdo ogledal.

Prav je, da napišemo tudi o tem. Naše stališče je enostavno in stvarno.

Izhajamo iz osnove, da imamo Slovenci kot samobiten narod naravno pravico na svojo državo in da o svoji bodočnosti odločamo najprej in predvsem sami. (Kdo vendar bo, če ne baš mi?) Ugotavljamo, da ta slovenska država danes obstoji in živi tudi pravno, ker ima svoj državni teritorij, vlado, parlament in ustavo. Ni važno, če je danes tej slovenski državi ime "Ljudska republika Slovenija"; važno je dejstvo, da se je slovenski narod - na komunistični ali protikomunistični strani - v zadnji vojni tolkel tudi za to, da bo imel svojo državo. Dejstvo je, da je slovenski narod to državo tudi dobil. Pomilovanja vredni so poskusi redkih posameznikov v slovenskem narodnem občestvu ali pa tudi izven njega, ki bi radi dopovedali, da je ta pridobitev le prehodnega značaja. Ti možje pač capljajo precej zadaj za časom in dogodki.

Iz medvojnih ali povojnih izjav zdaj begunskih slovenskih političnih skupin zaključujemo, da stoje prav vse na tem osnovnem stališču. V tej osnovi smo si torej edini vsi. In prav je tako, ker je takšna politika naravna in odgovarja razpoloženju ogromne večine slovenskega življa. Ne le, da je predvojna Jugoslavija na splošno doživela polom baš v osnovnih narodnostnih vprašanjih ampak tudi obstoj današnje slovenske države dokazuje, da nobena medvojna politična skupina ni mogla mimo tega osnovnega hotenja in zahteve slovenskega naroda. Kar je narod po dolgih in potrpežljivih desetletjih končno dosegel, si ne bo pustil vzeti. Kdor bi to poskušal, naj si rajši prej ogleda slovenski upor v zadnji vojni. Med vojna leta so končno zapečatila dobo krivljenja slovenskega hrbta. S tem dejstvom se bodo morali sprijazniti slejkoprej tudi tisti predvojni možje, ki doslej še niso doumeli sprememb zadnjega desetletja.

Do kritične točke pridemo, kadar govorimo o tem, če in v katero širšo skupnost naj se vključi slovenska država. Tu se slovenski begunci razhajamo: eni so za jugoslovansko zvezo, drugi za "Medmorje", tretji predpostavljajo "Združeno Evropo".

Ne bomo razpravljali o prednostih in verjetnostnih izgledih ene ali druge kombinacije. Tudi tu izhajamo iz enostavnega in stvarnega stališča:

Premajhni smo, da bi mogli živeti sami na tako izpostavljenem evropskem križišču. Zato polna samostojnost in polna suverenost praktično ne prihajata v poštev. Nekam pač moramo iti.

P - 1994 / 4998

O tem pa emigracija ne bo odločala. Je tudi nihče poslušal ne bo četudi bi morda hotela. Zadnja beseda bo pripadala svobodnemu slovenskemu narodu, ki se bo izjavil za tisto skupnost, ki mu bo tedaj v obstoječih prilikah kolikor mogoče najboljše odgovarjala. Ker zdaj ne moremo vplivati na narod, je vsaka propaganda in polemika o ko = rističnosti ene ali druge kombinacije danes brez haska. V času narodne osvoboditve in pred svobodnim narodom se bodo tedaj obstoječe slovenske politične skupine morale konkretno izjaviti in zagovarjati svoje programe. Kakšni bodo tedaj tisti programi, danes nihče ne more z gotovostjo prerokovati. Kdo more predvidevati bodoči razvoj in dogodke v zvezi s Slovenijo in Evropo?

Toda zdaj moramo upoštevati naslednja trda dejstva:

Današnja slovenska republika sestavlja jugoslovansko zvezno skupnost. Tako je slovenska država politično, kulturno, gospodarsko in socialno vezana na federativno Jugoslavijo. Ta Jugoslavija ima komunistično vlado, ki uživa izvestno podporo zapadnih demokracij in doslej v obstoječi situaciji še ni dobila nobene alternative. Če hočemo svobodni Slovenci delovati na spremembi komunističnega režima v Sloveniji, moramo pred svetovno javnostjo delovati na spremembi komunističnega režima v federativni Jugoslaviji, katere sestavni del je država Slovenija. Ker se odnosi med Zápádom in jugoslovansko komunistično vlado zboljšujejo in utegne v gotovem razdobju celo priti do odprtega zavezništva, je nesmisel pričakovati, da bo katerakoli zapadna sila voljna poslušati prišepetavanje, naj v tako kritični svetovni situaciji razbija jugoslovansko zvezno skupnost. Ne razbijati to skupnost, ampak kar se le da politično in ekonomsko jo jačati, je načelo zapadnih sil.

Zato se nam zdi edino realna in odgovorna politika, delovati na ostvaritvi demokratične alternative jugoslovanskemu Titu ter pred svetovno javnostjo ugotavljati resnico o stanju in prilikah v Jugoslaviji ter njenih stvarnih izgledeh in koristih za Západ.

Morda je prav, da se v novem letu našim bistvenim vprašanjem približamo z nekoliko več realizma in nekoliko manj zagrenjenega samo = ljubja in sentimentalnih spominov, kot je to bil slučaj doslej. Tisti ki se bavijo z narodno politiko, bi to morali že davno spoznati.

ZA PRAVICO SLOVENŠČINE V BENEČIJI

(Dopis iz Čedadá)

Končno se bo po dolgem odlašáanju le vršil proces proti dvema laški časopisoma, ki sta zmerjala slovenske duhovnike v Beneški Sloveniji z izdajalci, ker govore v cerkvi slovenski. Proces bo 14. marca v Vidmu. Že od podpisa mirovne pogodbe (10.2.1946) so se laški šoviniisti spravili na naše duhovnike. Zmerjali so jih s titovci, komunisti in izdajalci. Slovenski duhovnik pri tem ni našel nobene podpore pri laški duhovščini. Le furlanski avtonomisti so mu priskočili na pomoč. Tako je bila vložena tožba proti časopisoma. Na lanski razpravi v Benetkah proti prvemu časopisu je bila ugotovljena zveza s članki v "Message = ro Veneto", nakar je bila razprava preložena in proces razširjen še na drugi list. Za stvar pa je zvedelo mednarodna novinarska zveza, kar je postalo Lahom zelo neljubo. Proces se je spremenil v proces za svobodo slovenščine v Italiji. Rimski vladi je postal neljub; vpletel pa se je še videmski škof Nogara, ki bi moral nastopiti s svojimi izjavami na strani obeh (!) strank. Časopisa sta zato ponujala tiho spravo in kritje stroškov, vendar so končno morali le določiti dan razprave. Nerazumljiva je slepota laških duhovnikov okoli nadškofa. Od 46 slovenskih duhovnij je le kakih 16 zasedenih po slovenskih duhovnikih.

Kolikšna škoda za vero! Slovenski duhovniki služijo na furlanskih farah. - Slovenci hočemo slovenskega general. vikarja na škofiji za slovenski del nadškofije. Slovenske duhovnike nazaj med Slovence! Škof naj odredi slovenski kršč. nauk!

KLIC TRIGLAVA

53, Bucks Hill, Chapel End,
Nuneaton, Warwickshire

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu.

DINAR

(Dopis)

Z Novim letom je dinar uradno vreden šestkrat manj v primeri z dolarjem, kot je bil preje. Od 50 din za \$ 1 je padel na 300 din in za \$ 1 dobiš 840 din namesto prejšnjih 140. Tako je Titova vlada uradno priznala malo vrednost dinarja, ki je v resnici stara stvar. Dokler je Jugoslavija trgovala z vzhodnimi komunističnimi državami, je valuta mogla biti umetno nastavljena. Pozneje se je počasi odpirala trgovina z Zahodom. Vrednost dinarja je bila ničeva, uradna valuta pa napihnjeno velika. Država plačuje nakupe v tujini s tujo valuto, v kolikor jo je dobila za izvoz. V dopolnilo je poleg tega nujno rabila in dobila posojila zapadnih držav. Ta način zunanje trgovine se ne bo spremenil. Popust pri dinarju ima pomen predvsem kot razkazovanje Zapadu, kako Jugoslavija prihaja na demokratična pota. Finančni minister Popović je svoje naznanilo odel v prikupne namige o osvobojevanju trgovine in gospodarstva, da bi tem slajše zvenelo v Washingtonu, odkoder prihajajo dobre tege sveta.

"Financial Timesu" se zdi razvrednotenje dinarja na eno šestino prejšnje veljave presenetljivo v toliko, ker je zapadni trgovski svet pozabil na dinar kot valuto s sploh kakšno resnično vrednostjo. Po "Manchester Guardianu" je presenetljivo le v tem, da kljub realnosti še vedno ne prinese uradne veljave dinarja v sklad z njegovo kupno močjo. Uradni zunanji padec dinarja je komaj približanje resničnosti. Tuji obiskovalci, ki so jim menjali denar po uradnem kurzu, so bridko čutili, kako malo vreden je dinar. Mednarodni denarni sklad je verjetno svetoval Titu, naj nastavi kurz na 320 din za \$ 1. Tuji opazovalci pa so mnenja, da bi bolje odgovarjalo resničnosti 350 din za 1 dolar.

Vprašanje, ki nas predvsem zanima, je seveda, kako se bo razvrednotenje poznalo našim ljudem v domovini. Razvrednotenje je zunanje. Dinar je vreden manj dolarjev. Pa še to le uradno, kajti v resnici že davno ni bil vreden niti toliko. Kot rečeno so se uradno z zamudo približali stari resnici. Doma ostanejo plače iste. Denarja bodo imele ljudje enako kot preje. Ni razloga, da bi bilo zdaj manj blaga na razpolago. Cene bodo torej ostale kot so, v kolikor ne bi razvrednotenje povzročilo preplaha, češ da zdaj dinar ni nič vreden, in bi kmalu tje nekaj časa neradi prodajali in zahtevali še višje cene. O tem bomo kmalu slišali od doma.

Razvrednotenje v urejeni državi ne spremeni nujno domačih cen. Ker pa postane denar manj vreden na zunaj, je treba plačati več za uvoženo blago. Tuje blago postane dražje. Jugoslavija doslej ni mogla kupiti na Zahodu ničesar po uradni vrednosti dinarja. Uvoz so ves čas morali plačevati po resnični ceni. Z razvrednotenjem se torej ni nič spremenilo. Poleg tega pride v trgovine neznatno malo uvoženega blaga. Cene se ne bodo mogle dvigniti.

Razvrednotenje torej verjetno ne bo poslabšalo še itak težkega položaja naših ljudi doma. Dovolj so jih prizadeli še drugi ukrepi umnih komunističnih gospodarjev, ki preganjajo inflacijo. Novembersko trikratno zvišanje cen železniške voznine, in poština, ki je za pisma v sami Jugoslaviji trikrat večja kot za pisma v tujino, so med takimi poskusi, ki naj bi uredili gospodarstvo. Še več podobnih obetajo v novem letu.

NOVI JAVNI TOŽILEC

Dosedanji pomočnik ministra za notranje zadeve v vladi Ljudske republike Slovenije Mitja Ribičič je bil imenovan za javnega tožilca v Sloveniji. Mož je seveda star partijec, saj je bil politični komisar Kamniško-kokrškega odreda pri partizanih, nato Štandrove brigade in kasneje celo celotne IV. operativne cone (vsa Štajerska in Koroška). Pozneje pa je bil politični komisar koroške grupe partizanskih odredov. - Pred vojno je bil član komunističnega vseučiliškega "Slovenskega kluba", po okupaciji je vodil vse ljubljanske ilegalne tiskarne in urejeval "Slovenski poročevalec". Ima čin polkovnika.

POJASNILO DR.ŽEBOTA

G.dr.Ciril Žebot nam je izjavil, da pri sestavi in objavi Zbornika Tabor 1951 ni bil soudeležen in zbornika še ni videl. Omenjeni "Zbornik umetnosti in razprav" vsebuje prispevke politične, kulturne in leposlovne vsebine večinoma sedaj v Trstu živečih razumnikov iz katoliškega kulturnega kroga ter je zaradi posebnih političnih nazorov in pogledov povzročil na Primorskem precejšnje razburjenje.

Kot je poročal dopisnik iz Trsta (KT 83), je v zvezi s tem zbornikom g.dr.Janko Jež izdelal "Odprto pismo", ki v večjem delu obravnava njegovo članstvo v Akcijskem odboru za slovensko državo. Na naše povabilo pojasnjuje g.dr.Žebot:

"Na sedmi redni seji, dne 25.junija 1946, je Akcijski odbor sklenil, da povabi v svojo delovno skupnost tri nove sodelavce, med njimi g.Ježa kot Slovenca tržaškega porekla. G.Jež je vabilo sprejel in se poslej udeleževal vseh odborovih sej, vključivši 45.sejo, dne 19.juni ja 1947, nakar je odpotoval v Trst. Kot član odbora je g.Jež v celoti in brez pridržkov sprejel petero načelnih točk, o katerih ni bilo nikoli najmanjšega nesporazuma." Bistveni točki, druga in peta, se glasita: (2)"Obnovitev suverene slovenske države";(5)"Vprašanje vključitve slovenske države v kakršnokoli širšo zvezno skupnost ali noben o ostane pridržano demokratični odločitvi suverenega ljudstva in svobodnim sporazumom med zainteresiranimi državami..."

V "Odprtem pismu" piše g.dr.Jež, da se je Akcijski odbor leta 1947, ob ustanovitvi Svobodnega tržaškega ozemlja, razšel, "ker so njegovi člani smatrali, da je končal nalogo, zaradi katere je bil ustanovljen." G.dr.Žebot pravi: "Nenadoma je dozorel moj odhod v USA, politične razmere v Italiji pa so postajale bolj in bolj neugodne za delo Akcijskega odbora na italijanskih tleh. Vsled teh dveh okoliščin se je na seji AO, dne 5.avgusta 1947, izvršila zahtevna reorganizacija Akcijskega odbora. Predsedstvo odbora je bilo soglasno preneseno na mojo osebo z namenom, da se kontinuiteta in delo AO prenese v Ameriko. Soglasno je bil sprejet tudi nov poslovnik, ki je novemu predsedniku dal novim razmeram prikladna pooblastila. Dne 13.avg. je novi predsednik odpotoval v Združene države. Zaradi svoje odsotnosti v Trstu g.Jež pri tej reorganizaciji ni bil prisoten. Medtem je g.Jež prevzel uredništvo tržaške "Demokracije", pismo predsednika, da ga še vedno smatra za odbornika AO, ker iz odbora ni izstopil, pa je ostalo neodgovorjeno.- V USA sem v skladu z novimi okoliščinami vršil tekoče posle AO v smislu odborovega programa. Podpisovanje Slovenske izjave in sledeče volitve (podpisnikov) novega odbora AO pa bodo Akcijski odbor postavile na novo osnovo. Iz delovne skupnosti poedinicev (ne zastopnikov kakih političnih skupin) se bo razvilo demokratično predstavništvo širokega slovenskega državnega gibanja v emigraciji.

Tak je razvoj Akcijskega odbora za slovensko državo: V strnjeni kontinuiteti od njegovega začetka 19.marca 1946 in v zvestobi do njegovih načelnih osnov od 6.aprila 1946. G.Jež je enostransko in prostovoljno prekinil svojo osebno kontinuiteto s tem razvojem."

TITO IN VATIKAN

Miha Marinko, slovenski ministrski predsednik, je obtožil Vatikan, da se z veliko vztrajnostjo vmešava v notranje zadeve Jugoslavije. "Times" pripominja, da Marinkov napad očitvidno potrjuje domnevo, da so izpustili nadškofa Stepinca predvsem zato, da bi izpodbili Vatikanu najmočnejši razlog za pritožbe in tako dosegli prednost. "Times" dostavlja, da se nadaljuje silovita gonja v tisku proti cerkvenim dostojanstvenikom in posameznim župnikom, ki se ne uklanjajo režimu. Zanimivo se mu zdi poročanje o nadšf. Stepincu. Ko je namreč ta rekel poročevalcem, da bi se odpovedal zagrebški nadškofiji, če bi tako odredil papež, so jugoslovanski listi omembo papeža kratkomalo izpustili.

ČEDNO ODBORNIŠTVO

Cleveland, 27. decembra. Poročilo našega dopisnika.

Bil sem presenečen, ko sem od človeka, ki temeljito pozna razmere v Slovenskem narodnem odboru, zvedel, da posamezni narodni odborniki sploh med seboj nimajo zveze. Tako gotov odbornik, katerega ime mi je poznano, že od leta 1946. ni slišal o Slovenskem narodnem odboru ničesar drugega, razen kar je pisal o njem slovenski begunski tisk. Ta odbornik je v vseh teh letih dobil eno samo kratko pisemce od pred sednika odbora g.dr.M.Kreka.

Če so razmere v Narodnem odboru takšne, potem je razumljivo, da Narodni odbor stopi pred javnost samo vsakih pet let enkrat s kakšno poslanico. Toda na mestu je vprašanje, ali ima tak odbor potem sploh še kak smisel. Če je delo tega Narodnega odbora osredotočeno v osebi g.dr.Kreka in če on sam vodi vso politiko brez posvetovanja s celotnim odborom, zakaj potem visokodoneči naslov "Narodni odbor za Slovenijo"? Zdaj se ne čudim, da Narodni odbor slovenski javnosti še ni razkril imen svojih članov - saj ob takšnih razmerah to tudi ne bi imelo nobenega smisla. Čudim se pa, da dotični narodni odbornik še ob vsem tem vztraja v Narodnem odboru in nosi soodgovornost za takšno nedemokratsko in enostransko postopanje.

DRAGIŠA CVETKOVIČ V WASHINGTON?

London, 3. januarja. Naš dopisnik poroča.

Od ljudi, ki so običajno dobro poučeni in katerih informacije sem že ponovno uporabil, zvem za ozadje naporov g.Cvetkovića, da bi se deklariral kot prvak srbskih radikalov.

Tukajšnji srbski politiki sklepajo, da bi g.dr.Mačku kot partner vsekakor boljše prijal g.Cvetković, ki je bil že l.1939 tako širokogruden in se je tedaj kot Srb bolj oziral na hrvatsko javno mnenje kot pa na srbsko. Pravzaprav je razumljiva dr.Mačkova želja, da bi v jugoslovanski kombinaciji sodeloval z "najcenejšim" Srbom, četudi istočasno obstoja bojazen, da se g.Maček premalo zaveda, kakšne posledice bi to moglo imeti. Da srbski narod Cvetkovićeve nesrbske politike nikdar ne bi odobril je več kot jasno; nerazumljivo je, kako da se tega dr.Maček ne zaveda. Nobena demokratična alternativa Titu ne bo vsaj malo demokratična, če bodo srbski interesi v njej zastopani po g.Cvetkoviću, ki ga je srbsko javno mnenje tako odločno vrglo z oblasti 27.marca 1941. Stališče g.dr.Kreka sicer v podrobnostih o tem ni znano; predvideva se, da se morata prej sporazumeti "velika dva", potem bo tudi prostor za tretjega. Ni pa mogoče pričakovati, da bi ev.dr.Krekovo sodelovanje v takšni Cvetković-Maček alternativni dobilo pri stanku Slovenske demokratske stranke, kar bi stvarno pomenilo polom Slovenskega narodnega odbora. Da bi g.Krek doživel močno nasprotstvo tudi v sami "Slovenski katoliški skupnosti" je gotovo.

Toda zgleda, da g.Maček ni tako nepoučen o teh Cvetkovićeve pri zadevanjih. Oba sta namreč že dolgo časa v medsebojni pismeni zvezi. Nekateri tuk.srbski politiki so poučeni, da se je pred letom dni g.Cvetković hvalil po Parizu in kazal dr.Mačkovo pismo, v katerem ga ta vabi v Washington, kjer da bosta nadaljevala jugoslovansko politiko. Problem je bil že tedaj - in je še danes - kako bi si g.Cvetković pridobil neko legitimacijo, ki bi mu omogočila pristop v USA in pa dokazala, da ima za seboj res kakšno predvojno politično stranko. S smrtjo pok.Miletića se je g.Cvetkoviću ponudila zlata prilika, da po predvojnem receptu postane voditelj srbskih radikalov.

Tuk.srbski krogi so mišljenja, da je g.Cvetković le preveč kompromitiran, da bi kdorkoli mogel z njim kaj doseči pri Amerikancih. Vsakšen "jugoslovanski odbor" brez tihega pristanka NCFE pa ni ma praktično nobenega izgleda na uveljavitev.

Najbrž bo s tem moral računati tudi g.Maček.

Pariz, 29. decembra 1951. (Poročilo dopisnika)

Kot dopolnilo poročila londonskega dopisnika KT zvem, da so pariški Slovenci odklonili udeležbo pri že omenjeni akciji g. Cvetkoviča. Sam g. Cvetković med tukajšnjimi Slovenci ne uživa nobene simpatije, poleg tega pa Slovenci nimajo namere sodelovati pri nobeni enostranski srbski akciji, ki bi pod jugoslovanskim imenom hotela favorizirati kakšno določeno srbsko skupino ali celo posameznika. Zdi se zato, da namen g. Cvetkoviča, ustanoviti v prvi fazi neke vrste kulturno-socialni jugoslovanski odbor - ne bo uresničljiv.

ŠE: PARIŠKA POSLANICA

(Dopis)

Pariz, 2. januarja.

Izjava Federacije novinarjev jugosl. narodov v Parizu je povzročila tudi med tuk. begunci živahne razprave. Mnenja so deljena, verjetno tudi zato, ker osnovni namen mnogim ni znan. Izjava je bila mišljena kot opozorilo tujim kongresnikom, da je v Jugoslaviji še vedno na tisoče nedolžnih žrtev - političnih zapornikov. Hotela je prispevati k omiljenju njihove usode. Upajmo, da je ta namen v neki meri dosegla.

Odbor novinarske federacije se je svojčas sporazumel le na osnovnih mislih te poslanice, dokončno besedilo pa je bilo prepuščeno odborovemu predsedstvu. Ker pa je poslanica vzbudila toliko prahu med srbskimi emigranti, se je odbor pred kratkim na svoji seji ponovno bavil s to izjavo. Nekateri člani so ob tej priliki izrazili, da bi gotovo mesta v besedilu mogla biti skrbnejše in boljše stilizirana, vendar so jo razen enega odbornika vsi v načelu odobrili. Zanimivo je, da ni bilo v federaciji zlepa vprašanja, glede katerega bi bili Srbi in Hrvati tako edini kot so bili ob tej priliki.

+++++

OBRAMBNA ZAMERA
(Poročilo iz Trsta)

Neumnosti, ki morejo samo škodovati stvari svetovnega miru in koristiti moskovski napadalni politiki, je pisal vojaški dopisnik "Manchester Guardian". Tako trdi "Narodna Armija", časopis Titove vojske. Omenjeni "Guardianov" članek o obrambi Jugoslavije je KT v izvlečku objavil v zadnji številki. Izraža mnenje, naj bo jugosl. vojska opremljena v glavnem z lahkim orožjem, ker bi ji dobave težke opreme prejele škodile kot koristile. Z običajnimi izrazi obdelava Titov list tako mnenje, češ da to ni mnenje prijateljev Jugoslavije. - Potem se je oglasil tudi Tito sam. Mnenje, da so jugosl. sile primernejše za partizansko bojevanje, je označil kot žaljivo in nesmiselno v govoru ob 10-letnici "ljudske armade". Za takim mnenjem se po njegovem skrivajo temni naklepi. Nekateri na Zahodu bi rajši videli, da v bodoči vojni jugosl. armada krvavi v gorah in da bi bila le slabo oborožena masa, ki bi v odločilnih trenutkih ne bila sposobna obraniti svobode in socialistični sistem. Kot dokaz, da so Jugoslavlani zmožni modernega vojevanja, je navajal pomlad 1945. - Enako razlaga globoko užaljena "Narodna Armija", da so partizani proti koncu osvobodilne vojne imeli dovolj prilike, da se seznanijo z modernim orožjem. Ogorčeno se bje na prso, češ, mi da ne bi imeli izkušenj v moderni vojni, mi da ne bi znali uporabljati najmodernejših orodij, naši štabni oficirji da ne bi imeli pojma o oklopnem vojevanju? Pozneje so se tehnično še izboljšali. Pa tudi če so bili tehnično zastarali, so zmeraj kazali izredno navedenost, da obvladajo vse najmodernejše. Tito je navajal številke, koliko vojakov je bilo v posebnih šolah. Tudi so četrt milijona mož naučili brati in pisati. - Jugoslavija je najbolj izpostavljena napadu, pravi "Narodna Armija". Dobava orožja Jugoslaviji pa je že dogovorjena in odložena. Vse zastoj je pisanje tistih, ki bi želeli spremembe.

Na prvi povojni obisk Jugoslavije
Je priplula ameriška težka križar
ka Des Moines na Reko.

Aretirali so deset urednikov beograjske "Borbe". To nepotrjeno
vest so prinesli rimski listi.

RAZGLEDI

SAJ NI TAKO ...

Msgr.Škerbec-Maške navaja v svojem odgovoru g.Perlesu, objavljenem v izvlečku v 82.št.KT, kot nekako pričo, da se po prvi svetovni vojni Cerkev ni identificirala z SLS, sebe, ki da ni bil član ne SLS in ne JRZ. Res je to, kajti msgr.Škerbec je bil pri nas splošno znani poslednji najaktivnejši predstavitelj naglo izginjajočega šušteršičijanstva, a prav tako je tudi danes morda najaktivnejši predstavitelj praktičnega klerikalizma pri nas.

Msgr.Škerbec trdi, da je bil liberalizem gibanje, "ki je imelo razkristjaniti ves svet". To je gola demagogija, s katero bi v resni debati med izobraženci ne kazalo operirati, ako nočemo zaiti na nivo nekdanjih Štefe-Malovrhovih "debat". Liberalizem je bil gibanje, ki se je rodilo iz francoske revolucije in je zahtevalo svobodo na vseh področjih: v gospodarstvu proti dotedanjim sponam fevdalizma, v politiki proti absolutistični monarhiji itd. Trčil je res že takoj ob početku tudi ob predstavitelje Cerkve, v kolikor so se ti vezali s fevdalizmom in absolutizmom. Res je, da je razvil tudi doktrine, ki so bile v nasprotju z naukom Cerkve, ni bil pa to njegov cilj. Vsako nezdravo stanje rodi reakcijo, ki gre prav tako v ekstreme, toda še nikoli v zgodovini ni bilo gibanja ki bi bilo absolutno dobro ali absolutno slabo. Tako je bilo tudi z liberalizmom. Ta je zlomil monarhistični absolutizem in položil temelje današnjega demokratizma in verjetno, da tudi msgr.Škerbec ne bo trdil, da je to "razkristjanjenje". V gospodarstvu je sprožil tvorne sile in rodil ogromni napredek, toda doktrina absolutne svobode je bila napačna, ker je s tem avtomatično rodil tudi razbrzdani kapitalizem z vsemi zlemi posledicami. Podobno je bilo tudi z liberalno filozofijo. Skratka: liberalizem je pomenjal silen korak naprej v razvoju človeštva, na drugi strani je zašel tudi v usodne zmote, kakor pač vsa velika človeška gibanja tekom zgodovine.

Msgr.Škerbec trdi, da je eno "najbolj pogubnih načel liberalizma" to da "politika ni podvržena ne morali in ne cerkveni avtoriteti". Res je in to nam dokazuje zgodovina na vsak korak, da je veliko zlo zmota, da politika ni podvržena morali. Toda tega ni "odkril" šele liberalizem, temveč je bilo to že načelo starih Rimljanov in ga je potem najpregnantnejše formuliral Macchiavelli tristo let pred liberalci ter tlači človeštvo še danes, ko so liberalne doktrine dejansko že davno mrtve, oziroma vsaj tako modulirane, da je ostalo od njih prvotne oblike praktično le malo še.

Nekoliko drugačna je pa stvar s "cerkveno avtoriteto". Poglejmo le nekoliko samo v zgodovino preteklega stoletja, pa bomo videli, da je celo papeštvo marsikdaj politično nastopilo tako, kakor bi n.pr.danes prav gotovo ne več. Za katoličana je obvezen le nauk, ki ga uči Cerkev, to je papež, kadar govori "ex cathedra" in so celo razne papeške okrožnice le modri, premišljeni nasveti in svrha orientacije, ne pa že dogme. Še manj je seveda katoličan dolžan soglašati s "cerkveno avtoriteto" samega papeža v čisto praktični dnevni politiki, ako se n.pr.ukloni fašizmu in odstavi nadškofa Sedeja in pošlje na njegovo mesto šovinističnega slove nožrca Sirottija. Tako je v politiki s samim papeštvom, še delikatnejša je pa zadeva s škofi, a da o župnikih in kaplanih niti ne govorim, ko bi se bil moral po nazorih msgr.Škerbca n.pr.l.1918. slovenski človek v župniji X "podvreči cerkveni avtoriteti" šušteršičijanskega župnika, ki se je pihal za podirajočo se Avstrijo, v sosednji župniji Y pa "krekovskiemu" župniku, ki se je navduševal za porajajočo se Jugoslavijo. Katoličan je dolžan ravnati se po moralnih naukih Cerkve, katerih interpretje so papež in škofje in tega jimv naši debati tudi nihče ne oспорava. Vemo tudi, da se je v politiki msgr.Škerbec sam dolga leta vprav ostentativno upiral avtoriteti svojega velikega škofa. Najvišja cerkvena avtoriteta sama je v tem pogledu sila previdna in daje le v nujni potrebi splošne smernice. Stvar "cerkvene avtoritete" je, da spregovori kot arbiter vselej, kadar politika ogroža kak njen moralni nauk in tedaj je katoličan dolžan tudi ravnati se po tem.

Da sta nastala pri nas banalna "farška gonja" in liberalizem "že dolga leta preden je nastala SLS", je goli sofizem. Ne gre v tej debati za SLS, temveč za klerikalizem in v tem pogledu msgr.Škerbec potvarja

zgodovinska dejstva ali jih pa sploh ne pozna, ako trdi, da je nastala SLS (v pomenu klerikalizma) kot odpor proti liberalizmu. Ravno na sprotno je res. Samo neznosna mora kulturnega klerikalizma, kakršna je v Bleiweis-Jeranovem času onemogočala pri nas vsak kulturni dih, je rodila prvo liberalstvo, ki pa je že po par letih žalostno kapitu liralo pred tem klerikalizmom, in se začelo šele potem naknadno vnovič uveljavljati in še to večji del v obliki "farške gonje" žalostnega spomina. Msgr. Škerbec pravi, da je liberalstvo "napadalo Mahniča ki je branil katoliško vero". Vsa čast dr. Mahničju. On je velika osebnost naše kulturne zgodovine, toda mož ni "branil katoliško vero", temveč razčiščeval pojme in razgaljeval predvsem breznačelnost katoliško konservativnega in liberalnega slogaštva, ki nam je bilo v golo škodo. Kot tedanji filozofsko in teološko najbolj izobraženi Slovence in poznejši škof je bil gotovo "cerkvena avtoriteta" prvega reda, toda že danes prav taka cerkvena avtoriteta prvega reda, kakor je n. pr. Aleš Ušeničnik, sam največji častilec Mahničja, mirno priznava, da je šel Mahnič v premnogih ozirih mnogo predaleč. To naj bo zadosten argument.

Nihče ni trdil, da je katoliška duhovščina zakrivila uspeh komunizma. V tem pogledu nosi pretežno krivdo naš banalni "liberalizem", ki je duhovno tako skrahiral, da je n. pr. uredništva skoro vseh svojih listov in revij popolnoma ali vsaj deloma prepuščal komunistom. Toda kdo je tako dolgo pestoval tudi razne Kocbeke itd? In ali niso razni Bevki, Koblarji itd. dvajset let predstavljali slovenskega katoliškega kulturnega tabora? In danes, ali ni ljubljanska teološka fakulteta na kolenih pred komunističnim režimom? Bojim se, da bi zagazil preda leč, ako bi začel naštevati, koliko je klerikalizem pripomogel - nikakor pa seveda ne povzročil - k zmagi komunizma. Tudi iz domovine prihajajo danes glasovi, da se je versko življenje pri ljudstvu zelo poglobilo, da pa ni najmanjšega razpoloženja več za klerikalizem.

Res svarim vse, naj se ne podajajo vnovič v greh našega klerikalizma. Zelo, zelo nevarna pot je to zanje, za katoliško gibanje in za Slovence sploh. Ako msgr. Škerbecu katoličanstvo "ni samo kaka forma ali kulisa" za klerikalizem, potem naj se posveti resničnemu katoliškemu gibanju, pri katerem bo moral sodelovati vsak, ki mu je na srcu blagor in vstajenje našega naroda; resno svarim pred novim uveljavljanjem klerikalizma, ker bi to povzročil nedogledno škodo le katoliškemu gibanju samemu, glede katerega sem že zadnjič zapisal, za kako potrebnega da ga smatram. Mislim, da je imel dr. Žebot popolnoma prav, ko je pred meseci javno apeliral tudi na samega škofa dr. Rožmana, naj ne dovoli več zlorabljanja katolištva za gole politične, strankarske in celo klikarske špekulacije in ambicije. F.B.

JAVNO MNENJE

Slov.kat.skupnost. - G. urednik! Ne zdi se mi povsem točno sklicevanje č. g. Škerbca na tuje avtoritete, češ da slovenska duhovščina ni zane marjala dušnopastirskih nalog (KT 82) Gotovo jih ni, toda v pretežni meri je posvečala skrb le enemu delu na rodu, dočim se drugemu - liberalnemu - ni znala prav približati, da bi ga pridobila. Sam sem rastele v sokolski telovadnici, pa se cerkve nisem nikdar izogibal (za to so skrbeli starši), četudi se nikdar nisem mogel iznebiti občutka, da nisem "njihov". Kako pozdravljen je bil obisk novega župnika na sokolski akademiji! Pomenil je pravo psihološko revolucijo med Sokoli. Škoda da župnik ni tako nadaljeval. S tem obiskom se je nehal njegov stik z "nenašimi".

Sokol

SOCIALNI SKLAD

Darovala sta g. J. Pleša 20/- in g. S. Kuhar 18/- Iskrena hvala!

Interesenti za francoski časopis "FIGARO" naj pišejo na naslov: Mr. J. Pleša, 12 Eagle Parade, Buxton, Derby.

Od urednika: Študentom iz Gradca in Španije hvala za voščila. - Ostala pisma za "Javno mnenje" v prih. številki

Srečno NOVO LETO želita vsem naročnikom in bralcem uredništva in uprava Klica Triglava.

NAROČNINA ZA KLIC TRIGLAVA: letno 24/-, četrtletno 6/-; za inozemstvo odgovarjajoča vsota s posebnim do plačilom za letalsko dostavo. KT-53, Bucks Hill, Chapel End, Nuneaton Warwickshire, Gr. Britain